

CUP ศรีประจันต์

ยึดความสะดวกเรื่องเวลาและสถานที่ของกลุ่มเป้าหมายเป็นหลัก

ผลักยอดตรวจ Pap Smear ทะลุเป้า

เงื่อนไข: อายและไม่สะดวก

อุปสรรคของการตรวจ Pap Smear

ปัญหาและอุปสรรคของโรงพยาบาลศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี ในการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกคือการที่ประชาชนส่วนใหญ่เกิดความอายต่อการไปตรวจ Pap Smear จึงอาจทำให้สายเกินไป เนื่องจากผู้ป่วยหลายคนมักตรวจพบมะเร็งปากมดลูกก็ต่อเมื่อเข้าสู่ระยะสุดท้ายซึ่งไม่มีโอกาสในการรักษาเสียแล้ว และนอกจากจะรักษาไม่หาย ผู้ป่วยยังต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายในการเยียวยาสุขภาพมากถึง 70,000-150,000 บาท ต่อราย อีกด้วย เสียสุขภาพ เสียเงิน และสุดท้ายก็ต้องเสียชีวิตก่อนเวลาอันควร

ดังนั้นเพื่อช่วยให้ประชาชนได้รับการคัดกรองมะเร็งปากมดลูกก่อนที่จะสายเกินไป รพ.ศรีประจันต์จึงได้จัดทำโครงการรณรงค์ตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2547 ซึ่งผลจากการรณรงค์คราวนั้น ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากประชาชนยังไม่ยอมรับเรื่องการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก

ต่อมาในปีงบประมาณ 2548-2552 เจ้าหน้าที่ รพ.ศรีประจันต์ ได้ปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์การดำเนินงานใหม่ โดยได้ปรับเวลาตรวจ Pap Smear เป็นช่วงเวลากลางเลิกงาน คือเวลา 19.00-20.00 น. และได้มีการจัดรถยนต์ไปรับกลุ่มเป้าหมายในหมู่บ้าน เพื่อมาตรวจคัดกรองใน รพ. แต่สุดท้ายประชาชนก็ยังไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควรอยู่ดี เนื่องจากช่วงเวลานี้เป็นช่วงเวลาของการพักผ่อนอยู่กับครอบครัว อีกทั้งยังมีปัญหาเรื่องรถ รับ-ส่งที่มารับคลาดเคลื่อนเวลานัด ทำให้กลุ่มเป้าหมายบางคนเปลี่ยนใจไม่มาตรวจแบบกะทันหัน การดำเนินงานตรวจ Pap Smear ในครั้งนั้นจึงไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

เหตุแห่งความสำเร็จ: ปรับเปลี่ยนช่วงเวลาและสถานที่

ให้บริการถึงที่ + เพิ่มความถี่ตรวจ Pap Smear

เมื่อทราบต้นเหตุของปัญหาที่ชัดเจนแล้ว เจ้าหน้าที่ก็เริ่มปลดปมปัญหาทั้ง 2 จุด โดยการปรับเปลี่ยนเวลาและสถานที่ให้เหมาะสมกับความสะดวกของประชาชนกลุ่มเป้าหมาย โดยแบ่งช่วงเวลาการคัดกรองออกเป็น 2 ช่วง คือ

1. ช่วงเวลา 06.00 – 8.00 น. ดำเนินการตามจุดที่เหมาะสมในหมู่บ้าน ร่วมกับการคัดกรองความเสี่ยงด้วย
พฤติกรรม 12 วัน

2. ช่วงเวลา 18.00 - 21.00 น. ดำเนินการตรวจ Pap Smear ในโรงพยาบาลตามวันที่กำหนด

ผลจากการปรับเปลี่ยนช่วงเวลา และสถานที่ ทำให้อัตราการตรวจ Pap Smear เพิ่มขึ้นที่สถาบัน
มะเร็งแห่งชาติ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ได้กำหนดไว้ว่า จะต้องตรวจ Pap Smear ในกลุ่มสตรี
เป้าหมายได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งปีงบประมาณ 2553 โรงพยาบาลศรีประจันต์ได้
ดำเนินการคัดกรอง สตรีอายุ 30 – 60 ปี ได้ ครอบคลุมถึงร้อยละ 39.59 ซึ่งมากกว่าเป้าหมายที่ทางสถาบันมะเร็ง
แห่งชาติได้กำหนดไว้

อะไรคือปัจจัยของความสำเร็จ?

1. การนำองค์กร วิสัยทัศน์ ประเด็นยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และเป้าประสงค์ของผู้บริหารระดับ คือสิ่ง
สำคัญที่ทำให้เกิดการขับเคลื่อนที่ประสบผลสำเร็จ

2. เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติมีความตั้งใจ และเอาใจใส่ดำเนินการ มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน การ
เตรียมการที่เป็นแบบแผน ชัดเจน ได้แก่ การนำข้อมูล ปัญหาอุปสรรคการดำเนินการที่ผ่านมาเพื่อใช้ในการวาง
แผนการดำเนินงาน

2.1 จัดทำทะเบียนรายชื่อกลุ่มเป้าหมายในการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกในเขตรับผิดชอบให้
ครอบคลุม และตรวจสอบความถูกต้องโดยอาสาสมัครสาธารณสุข

2.2 การดำเนินการคัดกรอง ตามเวลาประชาชน ได้แก่ การตรวจในเวลา 05.00 น. - 08.30 น. และ
18.00น. - 21.00น.

2.3 ทีมงานที่มีความพร้อม ตั้งใจทำงาน เสียสละ และพร้อมจะทำงานนอกเวลางานปกติ

2.4 ผู้ปฏิบัติกล้าตัดสินใจดำเนินการภายใต้ความเห็นที่ไม่สอดคล้องของบางส่วนในทีมงาน ซึ่งการ
ตัดสินใจดำเนินการต้องอยู่บนพื้นฐานของความเป็นไปได้ในการดำเนินการ และทีมงานบางส่วนที่ให้การสนับสนุน

บทเรียนที่ได้จากการทำงาน

1. ประชาชนยังขาดความตระหนักในการรักษาสุขภาพอยู่มาก
2. วัฒนธรรมความเกรงใจ ความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน สามารถช่วยให้ประชาชนมารับการคัดกรองมะเร็ง
ปากมดลูกได้มากขึ้น ซึ่งการเข้าปฏิบัติงานในชุมชน จะได้รับความร่วมมือจากชุมชนมากขึ้น
3. แรงกดดันจากเพื่อนบ้าน ผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุข เป็นปัจจัยที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของ
การทำงาน

4. ผู้นำชุมชนยังขาดความรู้ในด้านการส่งเสริมสุขภาพ จึงทำให้ความตระหนักในเรื่องการดูแลสุขภาพมีน้อย นักการเมืองในระดับท้องถิ่นยังไม่แสดงวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน อำนาจการตัดสินใจยังอยู่กับผู้นำระดับสูงสุดเพียงคนเดียว
5. ผู้นำชุมชนยังเข้าใจว่า การให้ความร่วมมือคือการให้ความช่วยเหลือทางการเงินหรืออุปกรณ์เท่านั้น
6. ผู้นำชุมชนยังไม่เป็นผู้นำด้านความคิดของชุมชนที่แท้จริง
7. เจ้าหน้าที่บางส่วนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร และทำงานเพราะต้องการค่าตอบแทนการทำงานนอกเวลาปกติ
8. ผลการดำเนินการทำให้ทราบว่า ประชาชนที่ได้รับการตรวจประมาณร้อยละ 17 พบการติดเชื้อ *Actinomyces spp.*, *Bacteria Vajinosis*, *Candida spp.* และ *Trichomonas spp.* ซึ่งเป็นโรคที่เกี่ยวข้องกับระบบสืบพันธุ์ของสตรี
9. สตรีที่ได้รับการคัดกรองประมาณร้อยละ 2 จะมีอาการมดลูกโต ซึ่งบางรายต้องได้รับการตัดมดลูก
10. รพ.ศรีประจันต์สามารถตรวจพบเซลล์มะเร็งที่ชัดเจน ซึ่งคิดเป็น 23 รายต่อ 10,000 สไลด์ ซึ่งเป็นอัตราที่สูงกว่าอัตราของประเทศ (8 รายต่อ 10,000 สไลด์)

ข้อมูลโดย: นายวีระพล บุญเรืองโรจน์ นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
นางพรพรรณ มะกรุดอินทร์ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
นางอัมพร รัตนวงษ์ เจ้าพนักงานสาธารณสุขปฏิบัติงาน

เรียบเรียงโดย: ทีมวิชาการ สำนักงานวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน

สถาบันพัฒนาสุขภาพอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล